

השראת השכינה, "ושכנתי בתוכם". לכן אין הכלים בכלל הציווי, שהרי עיקר ענינם הוא עבודת הקרבנות וכן שאר עבודות, שאינם עיקר במקדש אלא ענין נוסף בו.

(לקו"ש יא נח' 120)

כלי המשכן

את כלי המשכן ניתן להגדיר בשלשה פנים, בהתאם לשלשה האופנים שיש לומר ביחס לכלל ופרטיו¹.

א. פרט אינו מציאות בפני עצמו, וכל מציאות אינה אלא בכך שעם צירופו לשאר הפרטים נוצרת מציאות אחת - הכלל. בסגנון אחר: מציאות הפרט היא הכשר בלבד למציאות הכלל². וענין זה לגבי כלי המשכן: לכלים אלו אין חשיבות (קדושה), אלא שלאחר גמר עשיית כל הכלים, או לאחר הקמת המשכן והכנסתם לתוכו בפעם הראשונה - נהי' משכן, "נקרא מקדש"³. אך אינם בעלי גדר פרטי וחשיבות פרטית, אלא הם כמו חלקי גוף הבנין (וכמו הקרשים והיריעות, שאינם אלא חלקים המרכיבים משכן)⁴.

ב. פרט הוא מציאות בפני עצמו, אלא שצירוף כל הפרטים יחד יוצר ענין חדש, שאינו קיים כאשר כל פרט הוא בפני עצמו⁵. ובכלי המשכן: כל כלי הוא בעל חשיבות עצמאית גם לפני הקמת המשכן, אלא שעל ידי הכנסת הכלים למשכן מגיע המשכן לשלימותו.

ג. פרט אינו מציאות בפני עצמו, אך כאשר כולם מצטרפים יחד בתוך הכלל, מקבל כל אחד גם חשיבות עצמאית. ולענין כלי המשכן: מצד עצמם, בעת עשייתם, אין להם חשיבות; אבל עם הקמת המשכן והכנסת הכלים אליו, חל על כל כלי חשיבות עצמאית וקדושה נפרדת (קדושת מנורה, קדושת שלחן, וכן הלאה). וזאת - בנוסף לקדושה הכללית שבכל כלי בתור חלק מקדושת המשכן.

"אין עושין כל הכלים מתחלתן אלא לשם הקדש"⁶.

לפי האופן הראשון, "לשם הקדש" היינו - לשם קדושת המשכן. לפי האופן השני -

כלי המשכן

- ראה מפענ"צ פ"ד. לגבי כלי המשכן - ראה צפע"נ עה"ת ויקהל לה, י. ועוד.
- מעין דוגמא לזה: א. חצי שיעור, למ"ד שהוא מותר מה"ת, שעם צירוף שני חצאי שיעור, נהי' מציאות חדשה, והאיסור מתחדש. ב. חוט אחד מארבע חוטי הציצית, שאין עליו שם בפ"ע, כי ענינו הוא רק שע"י צירוף ד' חוטיין נעשה למציאות ציצה אחת.
- ראה ספהמ"צ להרמב"ם מ"ע כ: זה הכלל כולל

- מינים רבים שהם המנורה והשלחן והמזבח... והכל יקרא מקדש.
- בסגנון אחר: גדר המשכן הוא שיש בו יריעות קרשים אדנים ושלחן מנורה ומזבחות. אך לאין לכלים אלו חשיבות כשלעצמם, כשם שיריעות קרשים ואדנים אינם אלא חלק של כללות הבנין.
- וע"ד עשרה לדבר שבקדושה, שכל יהודי בפ"ע יש בו קדושה, אבל כאשר מתקבצים עשרה מישראל נוצרת קדושה נעלית יותר.
- רמב"ם הלכות בית הבחירה ספ"א.

לשם הקדושה הפרטית של הכלי. ולפי האופן השלישי - לשם שתיהן (שהרי עם עשיית הכלים והכנסתם למשכן חלה עליהם הן קדושה כללית והן קדושה פרטית).

(לקר"ש כא ענ"ו 254)

כלל ופרט

(לשיטתם של בית שמאי ובית הלל)

שיטת בית שמאי היא, שיש לקבוע דברים בעיקר על פי התוכן והגדר הראשון והכללי, המתגלה במבט ראשון. לפי בית הלל, לעומת זאת, יש להתחשב בעיקר בפרטי הדבר ואופניו, אף שפרטים אלו אינם ניכרים וגלויים.

והרי כמה דוגמאות לכך.

א. "בית שמאי אומרים שכרא מאור האש, ובית הלל אומרים בורא מאורי האש"¹. וטעמם - לבית שמאי "חדא נהורא איכא בנורא", ולבית הלל "טובא נהורי איכא בנורא"². בהסתכלות כללית אין אדם רואה באש אלא גוון אחד בלבד, וממנו הוא נהנה³, ומצד זה הברכה היא על כללות בריאת האור. אך כשמתבוננים באש רואים בו מספר גוונים, והאדם נהנה מכולם; ויש לברך איפוא על כולם.

ב. במסכת שבת⁴ מסופר על שלשה נכרים שכאו להתגייר, בתנאים שונים, ובכולם - "בא לפני שמאי, דחפו באמת הבנין שבידו. בא לפני הלל, גיירי". המשמעות הכללית של דיבורי הנכרים ואופן קבלת הגירות שלהם לא הי' כדבעי, ולפי "ראות עיניו" של המגייר הדין נותן שלא לקבלם. אך כאשר דנים לפי פרטי וסיבות דיבורם, באים למסקנה שרצו להתגייר באמת⁵ (והדיבור בנוסח זה אינו אלא בגלל סיבה צדדית, כגון חסרון ידיעה בגדר כהן גדול וכיוצא בזה).

ג. "כיצד מרקדין לפני הכלה, בית שמאי אומר כלה כמות שהיא (לפי יופי) וחשיבותה מקלסין אותה, רש"י), בית הלל אומר כלה נאה וחסודה. אמרו להן בית שמאי לבית הלל: הרי שהיתה חגיגת וסומא אומרים לה כלה נאה וחסודה, והתורה אמרה מדבר שקר תרחק. אמרו להם בית הלל לבית שמאי, לדבריכם, מי שלקח מקח רע כו' ישבחנו בעיניו או יגננו בעיניו, הוי אומר ישבחנו בעיניו"⁶. במבט ראשון לא רואים יופי וחוט

כלל ופרט (לשיטתם של ב"ש וב"ה)

1. ברכות פ"ח מ"ה.
2. ברכות נב, ב.
3. והרי אין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו (ברכות שם).
4. לא, א.
5. ראה תוספות יכמות כד, ב: בטוח הי' הלל דסופו לעשות לשם שמים.
6. כתובות טז, ב.